



İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI BAYBURT İLİ SONUÇ RAPORU

İÇİNDEKİLER

| | |
|---|----|
| 1.ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE AMACI | 2 |
| 2.BAYBURT İLİNİN TEMEL İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİLERİ..... | 3 |
| 3.ÇALIŞANLARIN SEKTÖRLERE VE MESLEKLERE GÖRE DAĞILIMI | 4 |
| 4.AÇIK İŞLER | 8 |
| 5.TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER | 9 |
| 6.SONUÇ VE ÖNERİLER..... | 10 |

1.ARAŞTIRMANIN KAPSAM VE AMACI

İşgücü piyasasında ihtiyaç duyulan meslekleri belirlemek ve bu mesleklerde istenen becerileri tespit etmek, önümüzdeki dönemlerde istihdam artışı veya azalışı beklenen meslekleri tahmin etmek, İşgücü piyasasında meydana gelen değişme ve gelişmeleri izleyerek, bu değişim ve gelişmelerin işgücü ihtiyacı üzerindeki etkisini ortaya çıkartmak ve alınması gerekli önlemleri belirlemek amacıyla Türkiye İş Kurumu tarafından 2011 yılının ilk yarısında “İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi Anketi” uygulanmıştır.

“İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi Anketi” 4 sorudan oluşmuştur. Anket internet üzerinden aylık işgücü çizelgesi dolduran, İŞKUR’a kayıtlı işyerleri tarafından doldurulmuştur.

Bu çerçevede, 1 Nisan-13 Mayıs 2011 tarihleri arasında, Bayburt İli’nde Kurumumuza kayıtlı tüm kamu ve özel işyerlerine “İşgücü Piyasası İhtiyaç Analizi Anketi” uygulanmaya çalışılmıştır.

Bayburt İli’nde toplam 41 işyeri anketi doldurmuştur. Bu işyerlerinin 14 tanesi 1-9 kişi arası istihdam eden işyeri, 27 tanesi 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleridir. 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinin 2 tanesi 50 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleridir.

Anket çalışmasında; meslek sınıflandırması ISCO 88’e göre, iktisadi faaliyet kolları sınıflandırması ise, EFİS’e (Nace Rev. 1.1) göre yapılmıştır.

Yapılan anketle birlikte;

- Çalışanların ve açık işlerin meslekler ve sektörler itibariyle sayısı,
- Açık iş bulunan mesleklerde istenen beceri türleri
- İhtiyaç duyulan mesleklerin eğitim düzeyleri itibariyle dağılımı,
- Temininde güçlük çekilen meslekler ile bu mesleklerin temininde güçlük çekilme nedeni ve
- Önümüzdeki dönem istihdamında artış ya da azalış beklenen meslekler, tespit edilmiştir.

Sonuçların İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının, İl Müdürlüklerimizin ve diğer kullanıcıların çalışmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Zamanını ayırarak anketimizi cevaplayan tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarına teşekkür ederiz.

2.BAYBURT İLİNİN TEMEL İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİLERİ

Bayburt ilinin 2010 yılı sonunda nüfusu 74 bin 412 kişidir. Bayburt ili göç veren bir ildir. 2009 yılına göre 2010 yılında Bayburt'a 3 bin 984 kişi göç ederken, 4 bin 780 kişi ise ilden ayrılmıştır. Net azalış 796 kişi olmuştur. Göç hızı -10,64'tür. En fazla göçü İstanbul'dan alırken en fazla göçü yine İstanbul iline vermektedir.

Bayburt İli için İşgücüne Katılma Oranı 2009 yılında % 59,2 iken 2009 yılında 1,7 puanlık bir azalışla % 57,5 olarak gerçekleşmiştir. 2009 ve 2010 yıllarında işgücüne katılma oranı Türkiye genelinin üzerinde gerçekleşmiştir. İstihdam Oranı da 2009 yılında % 56,5 iken 2010 yılında 1,7 puanlık azalışla % 54,8 olarak gerçekleşmiştir. İstihdam oranı da 2009 ve 2010 yıllarında Türkiye geneli oranının üzerinde gerçekleşmiştir.

Bunun yanı sıra İşsizlik Oranı 2009 yılında 4,5 iken 2010 yılında 0,2 puanlık artışla 4,7 seviyesine yükselmiştir. İşsizlik oranı Bayburt ilinde hem 2009 yılında hem de 2010 yılında Türkiye geneli işsizlik oranının altında gerçekleşmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu verilerine göre Türkiye genelinde Ocak ayında toplam 1 milyon 316 bin 795 işyeri varken (4a kapsamında), Bayburt ilinde 846 işyeri bulunmaktadır. Bunun yanında 4/a kapsamındaki zorunlu sigortalı sayısı Türkiye genelinde toplam 9 milyon 960 bin 858 kişi iken Bayburt İli'nde 4 bin 498 kişi olarak görülmektedir.

2010 yılı sonunda İŞKUR Bayburt İl Müdürlüğüne kayıtlı 2 bin 254 işsiz bulunmaktadır. Yıl içerisinde 461 açık iş alınmış olup, 446 kişi işe yerleştirilmiştir.

3.ÇALIŞANLARIN SEKTÖRLERE VE MESLEKLERE GÖRE DAĞILIMI

| TABLO 1: ÇALIŞANLARIN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI | | | | | | | | | | | | |
|--|----------------|-----------|----------|-----------|--------------------------|------------|-----------|------------|---------------------------|-----------|----------|-----------|
| SEKTÖR ADI | TOPLAM | | | | 1-9 İSTİHDAMLI İŞYERLERİ | | | | 10 + İSTİHDAMLI İŞYERLERİ | | | |
| | İŞ YERİ SAYISI | ERKEK | KADIN | TOPLAM | İŞ YERİ SAYISI | ERKEK | KADIN | TOPLAM | İŞ YERİ SAYISI | ERKEK | KADIN | TOPLAM |
| Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faal. | 8 | 58 | 30 | 88 | 4 | 6 | 0 | 6 | 4 | 52 | 30 | 82 |
| Toptan ve Perakende Ticaret | 7 | 62 | 15 | 77 | 1 | 0 | 3 | 3 | 6 | 62 | 12 | 74 |
| Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güven. | 5 | 143 | 3 | 146 | 2 | 7 | 0 | 7 | 3 | 136 | 3 | 139 |
| Gıda Ürünleri, İçecek ve Tütün İmalatı | 3 | 32 | 0 | 32 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 32 | 0 | 32 |
| Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme | 3 | 39 | 2 | 41 | 1 | 2 | 1 | 3 | 2 | 37 | 1 | 38 |
| Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler | 2 | 30 | 21 | 51 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 30 | 21 | 51 |
| Başka Yerde Sınıflandırılmamış İmalatlar | 2 | 3 | 1 | 4 | 2 | 3 | 1 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Metalik Olmayan Diğer Mineral Ürünlerin İmalatı | 2 | 98 | 7 | 105 | 0 | 0 | 0 | 0 | 2 | 98 | 7 | 105 |
| İnşaat | 2 | 5 | 0 | 5 | 2 | 5 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Elektrik, Gaz, Buhar ve Sıcak Su Üretimi ve Dağıtımı | 2 | 39 | 1 | 40 | 1 | 7 | 1 | 8 | 1 | 32 | 0 | 32 |
| Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri | 1 | 22 | 5 | 27 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 22 | 5 | 27 |
| Makine ve Teçhizat İmalatı | 1 | 33 | 1 | 34 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 33 | 1 | 34 |
| Oteller ve Lokantalar | 1 | 11 | 4 | 15 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 11 | 4 | 15 |
| Tekstil ve Tekstil Ürünleri İmalatı | 1 | 3 | 0 | 3 | 1 | 3 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Enerji Üreten Maddeler Hariç Madencilik ve Taşocak | 1 | 46 | 1 | 47 | 0 | 0 | 0 | 0 | 1 | 46 | 1 | 47 |
| TOPLAM | 14 | 33 | 6 | 39 | 27 | 591 | 85 | 676 | 14 | 33 | 6 | 39 |

Sanayi sektöründe 12, İnşaat sektöründe 2 ve Hizmetler sektöründe 27 işyeri olmak üzere toplam 41 adet işyeri anketi doldurmuştur. Anket yapılan işyerlerinin % 29,3'ü Sanayi sektöründe, % 4,8'i İnşaat sektöründe, % 65,9'u Hizmetler sektöründe faaliyet göstermektedir. Anket dolduran işyerlerinin % 65,9'u 10 ve daha fazla kişi, % 34,1'ü 9 ve daha az kişi istihdam eden işyeridir.

İşyeri sayısı en fazla Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Toplam işyerlerinin % 19,5'i Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri sektöründedir. Toplam çalışan sayısında da ön plana çıkan sektörler ise Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik ile Metalik olmayan diğer mineral ürünlerin imalatı sektörüdür.

Çalışanların % 87,3'ü erkek, % 12,7'si kadındır. Erkeklerin % 23'ü Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik sektöründe çalışmaktadır. Kadınların % 33'ü diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri sektöründe çalışmaktadır.

9 ve daha az kişi istihdam eden işyerlerinde Diğer sosyal, toplumsal ve kişisel hizmet faaliyetleri sektörünün ağırlığı fazlayken, 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün ağırlığı fazladır. Çalışan sayısı olarak baktığımızda ise; 9 ve daha az kişi istihdam eden işyerlerinde Elektrik, gaz, buhar ve sıcak su üretimi ve dağıtım sektöründe, 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde ise Kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik sektöründe çalışan sayısının fazla olduğunu görmekteyiz.

İşyerlerinin % 65,9'u 10 ve daha fazla kişi istihdamlı işyerleri iken, bu işyerleri toplam çalışanların % 94,5'ini istihdam etmektedir. İşyeri sayısı ve istihdamın ağırlığı 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerindedir.

TABLO: 2 ÇALIŞANLARIN MESLEKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

| MESLEK ADI | TOPLAM | | | 1-9 İSTİHDAMLI | | | 10 + İSTİHDAMLI | | |
|---|--------|-------|--------|----------------|-------|--------|-----------------|-------|--------|
| | ERKEK | KADIN | TOPLAM | ERKEK | KADIN | TOPLAM | ERKEK | KADIN | TOPLAM |
| Beden İşçisi (Genel) | 53 | 9 | 62 | 0 | 0 | 0 | 53 | 9 | 62 |
| Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı) | 48 | 1 | 49 | 0 | 0 | 0 | 48 | 1 | 49 |
| İnşaat Kalfası (Genel) | 46 | 1 | 47 | 0 | 0 | 0 | 46 | 1 | 47 |
| Beden İşçisi (Temizlik) | 39 | 4 | 43 | 0 | 0 | 0 | 39 | 4 | 43 |
| Betonarmeci | 39 | 0 | 39 | 0 | 0 | 0 | 39 | 0 | 39 |
| Yatay-Dikey Pres Tezgâhı Operatörü | 33 | 0 | 33 | 0 | 0 | 0 | 33 | 0 | 33 |
| Elektrik Teknisyeni | 32 | 0 | 32 | 0 | 0 | 0 | 32 | 0 | 32 |
| Diğer Motorlu Araç Sürücüleri | 28 | 0 | 28 | 0 | 0 | 0 | 28 | 0 | 28 |
| Büro Memuru (Personel) | 22 | 6 | 28 | 0 | 0 | 0 | 22 | 6 | 28 |
| Diğer Büro Memurları | 20 | 7 | 27 | 0 | 1 | 1 | 20 | 6 | 26 |
| Güvenlik Görevlisi (Eğitim Kurumları) | 20 | 6 | 26 | 0 | 0 | 0 | 20 | 6 | 26 |
| İş Makineleri Tamircisi | 23 | 0 | 23 | 0 | 0 | 0 | 23 | 0 | 23 |
| Diğer Fırıncılar, Pastacılar ve Şekerleme İmalat İşçileri | 22 | 0 | 22 | 0 | 0 | 0 | 22 | 0 | 22 |
| Satış Elemanı (Tanıtım) | 19 | 1 | 20 | 0 | 0 | 0 | 19 | 1 | 20 |
| Diğer Özel Eğitim Öğretmenleri | 13 | 3 | 16 | 0 | 0 | 0 | 13 | 3 | 16 |
| Güvenlik Görevlisi | 16 | 0 | 16 | 0 | 0 | 0 | 16 | 0 | 16 |
| Garson (Servis Elemanı) | 9 | 6 | 15 | 0 | 0 | 0 | 9 | 6 | 15 |
| Büro Memuru (Genel) | 6 | 9 | 15 | 1 | 0 | 1 | 5 | 9 | 14 |
| Diğer Personel ve Meslek Uzmanları | 14 | 0 | 14 | 0 | 0 | 0 | 14 | 0 | 14 |
| Diğer Bina Bakıcıları | 11 | 2 | 13 | 0 | 0 | 0 | 11 | 2 | 13 |
| Konfeksiyon İşçisi | 10 | 3 | 13 | 0 | 0 | 0 | 10 | 3 | 13 |

| | | | | | | | | | |
|---|----|----|----|---|---|---|----|----|----|
| Diğer Müzisyenler ve Ses Sanatkârları | 0 | 12 | 12 | 0 | 0 | 0 | 0 | 12 | 12 |
| Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kaba İnşaat | 10 | 0 | 10 | 0 | 0 | 0 | 10 | 0 | 10 |
| Şoför-Yük Taşıma | 10 | 0 | 10 | 2 | 0 | 2 | 8 | 0 | 8 |
| Kooperatifçilik Meslek Elemanı | 6 | 1 | 7 | 6 | 1 | 7 | 0 | 0 | 0 |
| Kasiyer | 4 | 3 | 7 | 0 | 0 | 0 | 4 | 3 | 7 |
| Fırın İşçisi (Tuğla, Kiremit ve Benzeri İnşaat Elemanları) | 5 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 5 |
| Oto Lastiği ve Jant Satış Elemanı | 5 | 0 | 5 | 0 | 0 | 0 | 5 | 0 | 5 |
| Usta Öğretici (Anaokulu) | 0 | 5 | 5 | 0 | 0 | 0 | 0 | 5 | 5 |
| Pişirici (Ekmek) | 4 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 4 |
| Doğalgaz Tesisat (Isıtma ve Doğalgaz İç Tesisatı) Teknisyeni | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 |
| Pastacı (Ekmek) | 4 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 4 |
| Okul Öncesi Öğretmeni | 0 | 4 | 4 | 0 | 0 | 0 | 0 | 4 | 4 |
| Taksi Şoförü | 4 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 | 4 | 0 | 4 |
| Güvenlik Görevlisi (Banka) | 4 | 0 | 4 | 4 | 0 | 4 | 0 | 0 | 0 |
| Muhasebeci | 2 | 1 | 3 | 0 | 1 | 1 | 2 | 0 | 2 |
| Yer Hostesi | 0 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 | 0 | 3 | 3 |
| Ekskavatör (Kazıcı) Operatörü | 3 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 3 |
| Diğ. Terziler Elbise İm. İşçileri, Dikiş, Döşeme. ve İlg. İşçiler | 3 | 0 | 3 | 3 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 |
| Giyim ve Giyim Aksesuarları Satış Elemanı | 0 | 3 | 3 | 0 | 3 | 3 | 0 | 0 | 0 |
| Kaynakçı (Oksijen ve Elektrik) | 3 | 0 | 3 | 0 | 0 | 0 | 3 | 0 | 3 |
| Taşıt Yükleme İşçisi-Demiryolu ve Karayolu Araçları | 2 | 0 | 2 | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 |
| Diğer Üretim Nezaretçi ve Ustabaşlıları (Taş ve Kil) | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 |
| Usta Yardımcısı | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 |
| Mermer İşçisi | 2 | 0 | 2 | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 |
| Tuğla ve Kiremit Presçisi (Makineyle) | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 |
| Doğalgaz Isıtma ve Sıhhi Tesisat Teknikeri | 2 | 0 | 2 | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 |
| Maden Mühendisi | 2 | 0 | 2 | 0 | 0 | 0 | 2 | 0 | 2 |

Çalışanların mesleklerine göre dağılımında en fazla çalışanın bulunduğu ilk 48 meslek Tablo 2’de gösterilmiştir.

Toplamda en fazla çalışılan meslekler; Beden İşçisi (Genel), Akaryakıt Satış Elemanı (Pompacı), İnşaat Kalfası (Genel), Beden İşçisi (Temizlik) ve Betonarmeci meslekleridir. Erkeklerin toplamda en fazla çalıştığı meslekler toplamda en fazla çalışılan meslekler ile aynı iken kadınların en fazla çalıştığı meslekler Diğer Müzisyenler Ve Ses Sanatkarları, Beden İşçisi (Genel) ve Büro Memuru (Genel)’dir.

9 ve daha az kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler; Kooperatifçilik Meslek Elemanı, Doğalgaz Tesisat (Isıtma Ve Doğalgaz İç Tesisatı) Teknisyeni, Güvenlik Görevlisi (Banka), Diğer Terziler Elbise İmalat İşçileri, Dikişçiler, Döşemeciler Ve İlgili İşçiler ve Giyim Ve Giyim Aksesuarları Satış Elemanı’dır.

10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde en fazla çalışılan meslekler toplamda en fazla çalışan mesleklerle aynıdır.

4.AÇIK İŞLER

Bayburt ilinde anketin yapıldığı zamanda işyerlerinin ihtiyaç duyduğu eleman sayısı 59’dur. Açık işler Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı) ve Diğer Garsonlar, Barmenler Ve İlgili İşçiler mesleklerinde bulunmaktadır. Açık işlerin tamamı özel sektördedir ve tamamı 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerindedir.

Açık işlerin % 6,8’i Hizmetler sektöründe, % 93,2’si Sanayi sektöründedir ve tamamı 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerindedir.

Açık işlerin %6,8’i için eğitim düzeyi olarak Çıkrıklık Eğitim Mezunu istenmekteyken, %93,2’si için eğitim düzeyi aranmamaktadır.

Açık iş bulunan mesleklerde istenen becerilerin genel toplamının yüzde oranlarına bakıldığında işyerlerinin % 33,3’ü takım çalışması ile fiziki ve bedensel yeterlilik, %66,7’si Satış Ve Pazarlama Becerisi talep etmektedir. Mesleğe ilişkin yeterli bilgi, İletişim Ve İfade Yeteneği, Yabancı Dil Bilgisi, Proje Tabanlı Çalışma, Bilgisayar kullanımı, Sorun Çözme Ve Bağımsız Karar Verme Becerileri, Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) kullanımı becerileri ise hiç talep edilmemiştir.

Garson (Servis Elemanı) ve Diğer Garsonlar, Barmenler Ve İlgili İşçiler talebi olan işyerlerinin tamamı Satış Ve Pazarlama Becerisi talep etmektedir.

5. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Bayburt ilinde anketin yapıldığı zamanda işyerlerinin temininde güçlük çektiği yalnızca tek meslek vardır. Bu meslek Diğer Garsonlar, Barmenler Ve İlgili İşçilerdir. Bu mesleğin tamamı özel sektördedir ve tamamı 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerindedir. Açık iş bulunan meslekler ile Temininde güçlük çekilen meslekler arasında paralellik görülmektedir.

Temininde güçlük çekilme nedenlerine baktığımızda; işyerlerinin tamamı sebep olarak bu meslekte gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunmamasını göstermişlerdir.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Anket yapılan işyerlerinin % 29,3'ü Sanayi sektöründe, % 4,8'i İnşaat sektöründe, % 65,9'u Hizmetler sektöründe faaliyet göstermektedir. Anket dolduran işyerlerinin % 65,9'u 10 ve daha fazla kişi, % 34,1'ü 9 ve daha az kişi istihdam eden işyeridir.

Çalışanların % 87,3'ü erkek, % 12,7'si kadındır. Erkeklerin en çok çalıştığı meslek "**Beden İşçiliği (Genel)**" iken kadınların en çok çalıştığı meslek "**Diğer Müzisyenler ve Ses Sanatkârları**" mesleğidir.

Anketin yapıldığı dönemde **59 kişilik açık iş** tespit edilmiştir Açık işler **Beden İşçisi (Genel), Garson (Servis Elemanı) ve Diğer Garsonlar, Barmenler ve İlgili İşçiler** mesleklerinde bulunmaktadır. Açık işlerin % 6,8'i **Hizmetler** sektöründe, % 93,2'si **Sanayi** sektöründedir.

Temininde güçlük çekilen meslek yalnızca "**Diğer Garsonlar, Barmenler ve İlgili İşçiler**" mesleğidir. Temininde güçlük çekilme nedeni olarak işyerlerinin tamamı bu meslekte gerekli mesleki beceriye sahip eleman bulunmamasını göstermişlerdir. Açık iş bulunan meslekler ile Temininde güçlük çekilen meslekler arasında paralellik görülmektedir.

Bu kapsamda Aktif İstihdam Politikaları, işgücü ihtiyacı duyulan ve temininde güçlük çekilen mesleklere yöneltilmelidir. İşgücü ihtiyacı duyulan mesleklerde mesleki eğitim kursları açılmalı ve bu kurslarda işgücü piyasasının aradığı nitelik ve becerilere yönelik eğitim verilmelidir. İş ve Meslek Danışmanlığı faaliyetleri ile işsizler ve öğrenciler işgücü piyasasının eleman ihtiyacı duyduğu mesleklere yönlendirilmelidir. İstihdamdan kopacak işgücü de önceden göz önüne alınıp gerekli önlemler alınmalıdır.